

- удосконалення інфраструктури підтримки малого підприємництва;
- соціально-спрямовані заходи та підготовка кадрів для підприємництва.

Таким чином, виходячи з потреб сьогодення підтримка малого підприємництва на місцях, має розглядатись під кутом створення сприятливих умов для залучення в цю сферу незайнятого населення, що може бути забезпечено реалізацією конкретних соціально спрямованих заходів, які впливають на ефективність зайнятості в сфері малого підприємництва:

- створення державою умов для росту зайнятості в сфері малого підприємництва;
- розвиток мотивації до накопичення в зайнятих у сфері малого підприємництва;
- державна та регіональна підтримка зі створення союзів, асоціацій підприємців на основі спільних інтересів, з їх лобювання на різних рівнях влади, з обміну досвідом, зі створення нового продукту;
- регіональне вирівнювання умов розвитку зайнятості в сфері малого підприємництва;
- зростання інвестиційної привабливості малого підприємництва;
- удосконалення законодавства про мале підприємництво; виокремлення напрямів і розробка конкретних рекомендацій з підвищення ефективності зайнятості в сфері малого підприємництва.

Зарубіжний досвід свідчить, що формування інноваційних структур сприяють забезпеченню комфортного підприємницького середовища, де впроваджуються інноваційні підходи у виробництво аграрної продукції і реалізуються креативні науково-обґрунтовані ідеї. Створення агротехнопарків у певній мірі уможливить вирішення проблем зайнятості населення, міграції науковців за кордон, сприятиме швидкому впровадженню результатів фундаментальної науки в господарській практиці, підвищенню конкурентоспроможності суб'єктів господарювання у сфері малого підприємництва.

Таким чином, врахування регіональних особливостей розвитку і реалізація окреслених напрямів сприятиме активізації і підвищенню ролі малого підприємництва в регіоні на перспективу, дасть можливість розв'язання низки невирішених проблемних питань і забезпечить подальше економічне зростання регіону.

РОЛЬ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

А. А. ПАКУЛІНА, канд. екон. наук, доцент

О. М. СОЛОТКІНА, здобувач вищої освіти

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

В епоху глобалізації розвиток регіональних економічних систем розглядається в контексті сталого розвитку. Як наслідок, фундаментальним завданням стає стабільне зростання економіки за допомогою зміни галузевих

структур. Зміну галузевих структур регіонів визначають як основну тенденцію трансформації в новий індустріальний простір, що передбачає розвиток економіки інноваційним шляхом.

Відповідно до зарубіжного досвіду, слід зазначити, що основну частину господарюючих суб'єктів становлять малі та середні підприємства, які є сферою впливу та реальним сектором економіки, що підлягає регулюванню та підтримці на рівні регіонів. Вони здатні швидко реагувати на потреби ринків, формувати точки регіонального економічного зростання і робити свій внесок у розв'язання проблем зайнятості та безробіття.

Підприємництво та ділова активність регіональних господарств відрізняється від господарств великих міст не тільки по масштабу, але і по джерелам ресурсів і видам промислових практик.

Роль малих і середніх підприємств (МСП) в економіці насамперед відображається у можливості формування точок економічного зростання і підвищення рівня зайнятості та пояснюється мобільністю і гнучкістю політики управління та організаційних механізмів. Однак ці підприємства стикаються з труднощами планування та реалізації бізнес-стратегій. Позитивна кореляція між розвитком МСП та економічним зростанням неодноразово підтверджена різними дослідженнями [1].

Стан розвитку МСП в регіонах залежить від ряду факторів, але передусім від ринкових умов розвитку регіону. Соціально-економічний розвиток регіонів показує купівельну спроможність населення, рівень його життя, що є важливим показником для розвитку МСП[2].

Установлення міжрегіональних зв'язків між регіональними підприємствами дає змогу використати можливості одних регіональних територій, які забезпечують власне населення необхідним продуктом, для реалізації вивезення такого продукту в інші регіони з метою покриття дефіциту відповідного регіонального виробництва.

Своєю чергою, налагодження зовнішньоекономічних зв'язків регіональними підприємствами розв'язує не тільки завдання міжнародного товарообміну, а й завдання соціально-економічного розвитку, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств і продукту, оновлення, у тому числі інноваційне, виробничих процесів тощо.

Розвиток міжрегіональних зв'язків регіональних підприємств дає змогу налагодити ефективний обмін продукцією між різними регіональними територіями, тим самим розв'язуючи завдання раціонального використання кліматичного та виробничого потенціалу конкретної регіональної території. Тобто доцільне заснування особливих високотехнологічних територій виробництва конкретних видів продукту виходячи з потенціалу конкретної регіональної території.

При цьому для формування таких точок зростання необхідно виходити з того, що виробництво конкретного продукту регіональними підприємствами для направлення до інших регіональних територій повинно забезпечувати зростання прибутку регіональних підприємств і підвищення рівня добробуту населення. При цьому сьогодні такі точки зростання мають формуватися за допомогою

впровадження інноваційних методів виробництва та оновлення старих виробничих потужностей для прогресивного економічного розвитку.

Для налагодження міжрегіональних зв'язків регіональних підприємств необхідно орієнтуватися на такі об'єктивні та суб'єктивні чинники:

- формування високотехнологічних зон виробництва або зон агропромислового комплексу виходячи з потенціалу регіональної території та конкретних передумов для ефективного розвитку у відповідній галузі;

- забезпечення продуктом населення регіональної території, забезпечення потреб інших регіонів за рахунок надлишку продукту, забезпечення безпеки країни і регіональних територій у сфері продовольства;

- розвиток інфраструктури, яка є найважливішим чинником для глибокої спеціалізації виробництва регіональної території, оптимізації розміщення виробничих і агропромислових комплексів та формування і розвитку ефективних регіональних ринків;

- визначення потреб населення в конкретних видах продукту;

- визначення потреби регіональної території в сировині, трудових ресурсах, інноваційних технологіях тощо;

- забезпечення налагодження комунікацій для довгострокових відносин обміну між регіональними територіями, підприємства яких виробляють відповідні продукти, і тими регіональними територіями, які його споживають;

- формування умов доступності необхідного продукту для всього населення країни.

Ефективні відносини обміну між регіональними підприємствами можливі тільки за допомогою встановлення ефективних довгострокових комунікацій між регіональними територіями. Саме від рівня розвитку міжрегіональних контактів залежить якість і конкурентоспроможність продукту та ефективність регіонального підприємства.

З погляду населення значення розвитку міжрегіональних зв'язків регіональних підприємств зумовлене тим, що їх розвиток дає змогу домогтися зниження споживчої ціни за допомогою скорочення витрат на виробництво і на витрати з доставки продукту до споживача.

З позиції держави розвиток міжрегіональних зв'язків регіональних підприємств дає змогу підвищити доходи бюджету, забезпечити купівельну спроможність населення, забезпечити конкурентоспроможність вітчизняного продукту й економіки загалом.

Сьогодні тривають процеси глобалізації економічної діяльності, що, у свою чергу, актуалізує зовнішньоекономічну діяльність вітчизняних підприємств.

Розвиток зовнішньоекономічних зв'язків регіональних підприємств виступає необхідною умовою зростання конкурентоспроможності та якості вітчизняної продукції, а отже, і підвищення добробуту населення країни, зокрема за допомогою інноваційного оновлення економіки.

Зважаючи на значущість розвитку зовнішньоекономічних зв'язків регіональних підприємств для підвищення ефективності вітчизняної економіки та добробуту населення, видається за доцільне в програмах регіонального

соціально-економічного розвитку передбачати заходи, спрямовані на встановлення ефективних каналів зв'язку регіональних територій із зарубіжними державами.

Таким чином, для покращення економічного розвитку регіонального підприємництва потрібне визначення статусу та функцій системи центральних та регіональних органів державного управління, щодо підтримки та координації розвитку малого та середнього бізнесу в пріоритетних напрямках.

Список використаних джерел:

1. Ndiaye N., Razak L.A., Nagayev R., Ng A. Demystifying small and medium enterprises' (SMEs) performance in emerging and developing economies // *Borsa Istanbul Review*. 2018. № 18(4). p. 269-28. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2214845018300280?via%3Dihub>
2. Щербакова А. С. Механізм економічного розвитку бізнесу в регіонах України. *Формування ринкових відносин в Україні* №1 (212). 2019.

ІНДИКАТИВНЕ ПЛАНУВАННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ

В. М. ПРАСОЛ, доцент

Є. М. ГРИМАШЕВИЧ, студентка 2 курсу

Т. В. ХАЛІНА, студентка 2 курсу

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Вивченням теоретико-методологічних основ формування системи стратегічного індикативного планування займаються як зарубіжні, так і українські науковці. Основні положення викладені в працях і дослідженнях українських та зарубіжних учених С. Лавлинського, А. Левінталя, А. Петрова, М. Погребняка, С. Сильвестрова, Т. Псарьової та ін.

Суб'єктами планування та управління адміністративно-територіальної одиниці є: голова адміністрації, представники органів місцевого самоврядування, господарюючі суб'єкти і населення.

Об'єктом планування та управління адміністративного району є територія району.

Громадянин як соціальний суб'єкт може розглядатися з двох позицій: як особистість і як частина місцевого співтовариства, об'єднаного за якою-небудь ознакою (за рівнем економічної активності, за спорідненою ознакою (сім'я), за приналежністю до громадської організації та ін.).

Отже, територіальне індикативне планування передбачає формування такої системи відносин і взаємодії усіх соціальних суб'єктів, господарюючих суб'єктів і владних структур, щоб у результаті реалізації індикативного плану досягти максимального економічного і соціального ефекту.

При розробленні індикативних планів потрібно враховувати інтереси не лише приватного бізнесу, але і соціальних суб'єктів.